

Meertaligheid erkennen en benutten in het hoger onderwijs

Camille Welie, Vrije Universiteit Amsterdam
8 oktober 2025

OPeRA

OnderwijsPartners Regio Amsterdam e.o.
Netwerk voor vo-ho aansluiting

in welke taal zal ik je woorden geven
zodat we elkaar opnieuw kunnen vinden
in welke blik, welke stilte
gaan we elkaar weer verstaan?

in welke regel moet ik het stotteren van de zon uitleggen
laag na laag, wolk na wolk
als we van elkaar slechts schaduwen herkennen

in welke taal kan ik je omarmen
zodat je blijft
in welke taal moet ik de zee oproepen, naar de bladeren luisteren
in de spiegels van rivieren
of met de oren van rotsen?

zie je, om begrepen te worden
heb ik mijn taal achter de bergen gelaten
mijn accent aan de golven geknoopt
de taal van bomen en wolken geleerd
de taal van treinen en seconden

en mijn taal klopt sterker dan mijn hart
grijpt vaster dan mijn handen
gaat verder dan mijn voeten
en brengt jou dichterbij

Sholeh Rezazadeh, 2025

Inhoud

- Wat is meertaligheid?
- Waarom meertaligheid erkennen en benutten in het hoger onderwijs?
- Hoe kun je meertaligheid erkennen en benutten in het hoger onderwijs

Wat is meertaligheid?

Wat is meertaligheid?

Meertaligheid gaat over het vermogen om meerdere talen te gebruiken voor communicatie en interactie. Van Beuningen & Polišíenská (2023) hanteren een inclusieve definitie van meertaligheid:

We noemen individuen meertalig:

- als ze de **competentie** hebben om meer dan één taal of taalvariëteit te begrijpen en/of te produceren (dat kan op verschillende niveaus, dus niet alle talen hoeven even sterk verworven te zijn), en/of
- als zij van meerdere talen of taalvariëteiten regelmatig **gebruikmaken**, wanneer de context daarom vraagt, en/of
- als zij zich **identificeren** met verschillende taalgemeenschappen.

Wat is meertaligheid?

Taalvariëteiten

CAT: Cognitieve Academische Taalvaardigheid

DAT: Dagelijkse Algemene Taalvaardigheid

Hoe zit het met?

- Een hoogopgeleide NT2-leerder met Engels als moedertaal
- Een eerstegeneratie student uit een laag sociaal economisch milieu

Waarom meertaligheid benutten en erkennen?

Waarom meertaligheid benutten en erkennen?

- We leven in een **meertalige samenleving**
- **Aansluiten bij voorkennis** (talige bagage) van NT2-leerders.
- Meertalig onderwijs heeft **positief effect** op sociaal-emotioneel welbevinden (affectieve aspecten) en op het (taal)leren (cognitieve aspecten) – (Veerman, e.a. 2025)

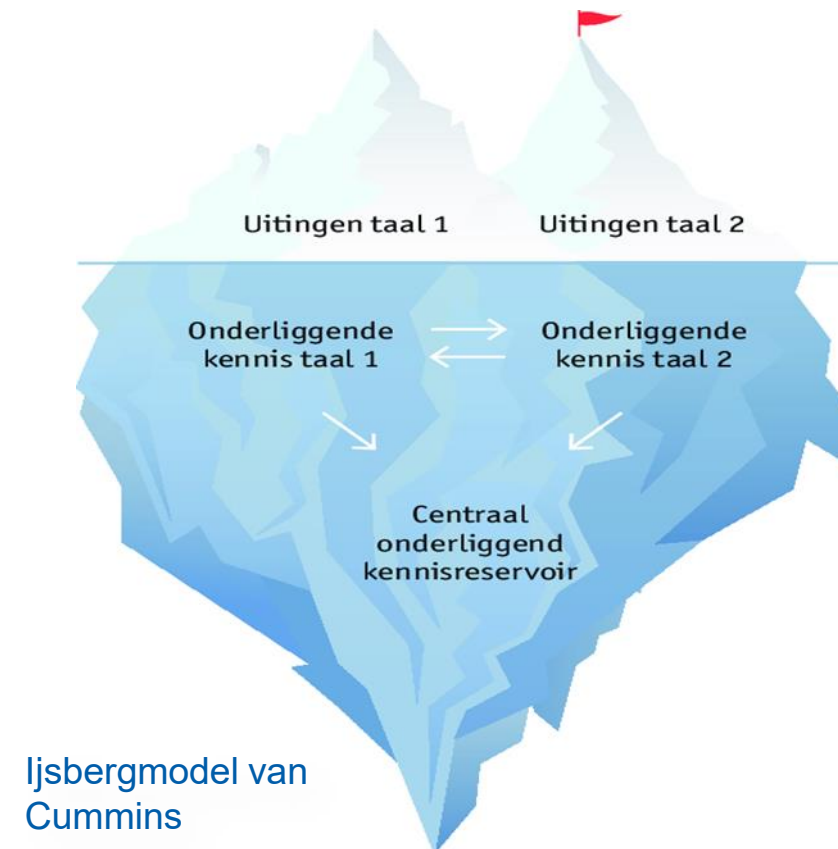
Waarom meertaligheid benutten en erkennen?

1. Een sterk ontwikkelde moedertaal, draagt bij aan het leren in een tweede taal

Denk eens aan woordenschat:

Waarom is het makkelijker nieuwe woorden te leren als je andere talen beter beheerst?

- Inmiddels gekende concepten hebben slecht een nieuwe woordvorm nodig (abstracte woorden/schooltaak)
- Woorden lijken op elkaar

Hoe meertaligheid benutten en erkennen?

Hoe meertaligheid benutten en erkennen?

- Eentalig model (niet)
- Talensensibiliserend model (erkennen) → Taal- en cultuurbewustzijn
- Functioneel meertalig model (erkennen en benutten) → Taal- en cultuurbewustzijn +
Taalvaardigheid

Duarte & Günther-Van der Meij (2018) en Van Avermaet (2015)

Wat gebeurt er in het hoger onderwijs?

- Focus ligt vooral op Engels en Nederlands (Wet Internationalisering in Balans), ondanks bredere invulling in beleidsplannen

VU
Taalstrategie
2.0
2022-2026
(p. 7, 10)

Als een diverse gemeenschap heeft de Vrije Universiteit Amsterdam een belangrijke rol in de maatschappij wat betreft taaldiversiteit.

Het stimuleren van het gebruik van meerdere talen ... biedt ons de mogelijkheid om de VU te ontwikkelen tot een daadwerkelijk diverse en meertalige 'place to be'

Zorgen dat de bestaande taaldiversiteit een belangrijk onderdeel wordt van de sociale en culturele campus.

Taal als onderdeel van de sociale en culturele campus heeft als doel om ons bewust te maken van deze maatschappelijke, culturele, historische en politieke aspecten en van de complexe relatie tussen taaldiversiteit en identiteitspolitiek

Wat gebeurt er in het hoger onderwijs?

- Taalontwikkellend lesgeven (taal in alle vakken) → ook hier aan de HvA (Dienst Studentenzaken & Taalteam)
- 100 dagen Thuiskomen in Taal

‘100 Dagen thuiskomen in taal’ geeft eerstejaars studenten van Hogeschool Rotterdam van alle achtergronden de gelegenheid te trainen in hbo-taalvaardigheid en te werken aan de mate waarin zij zich thuis voelen (sense of belonging).

Wat gebeurt er in het hoger onderwijs?

Hoewel meertaligheid een actueel thema is, speelt dit vooral in basis- en voortgezet onderwijs:

- Advies van de *Onderwijsraad (2025): talige diversiteit benutten* → voetnoot: eerder advies uitgebracht over hoger onderwijs → verwijzing naar adviestekst WIB
- *Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (Taalunie, 2024): meer talen, meer kansen* → focus op kinderen
- KNAW rapport (2018) “Talen voor Nederland” → verder kijken dan het Engels

Wat gebeurt er in het hoger onderwijs?

In Vlaanderen (met dank aan Steven Delarue):

- Meertalige studenten merken nog niet veel van beleid....

Wat gebeurt er in het hoger onderwijs?

Gemeenschappelijk handvest door Erasmushogeschool Brussel en Vrije Universiteit Brussel: 'meertaligheid als troef en bouwsteen voor inclusief hoger onderwijs'

1. Onderwijs en didactiek op maat

- We laten studenten toe om **te overleggen in hun thuistaal**, waar mogelijk en aangewezen.
- We promoten het **inzetten van meertalige bronnen** in onderzoeksoopdrachten.
- We leren studenten **meertalig argumenteren**, en reiken hen de vaardigheden aan om wetenschappelijke inzichten in meerdere talen te formuleren.

Wat vind je van de stelling ‘Er moet in het onderwijs speciale aandacht besteed worden aan het feit dat meerdere talen in de samenleving gebruikt worden en hoe je daarmee omgaat’?

(uitgesplitst naar type opleiding)

Voorbeeld van Carel Jansen (IVN, Brussel), met data van Nicolien van der Sijs

	Helemaal eens	Eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens
Volg je op de hogeschool of universiteit een talenstudie of heb je die gevolgd?					
Studenten die een talenstudie volgen of gevolgd hebben (n= 257; 50.4%)	100 (38.9%)	112 (43.6%)	28 (10.9%)	11 (4.3%)	6 (2.3%)
Studenten die een andere studie volgen of gevolgd hebben (n= 180; 35.3%)	42 (23.3%)	77 (42.8%)	33 (18.3%)	20 (11.1%)	8 (4.4%)
Studenten die een andere studie volgen of gevolgd hebben, maar wel een taalvak in hun opleiding hadden. (n= 73; 14.3%)	17 (23.3%)	39 (53.4%)	11 (15.1%)	5 (6.8%)	1 (1.4%)
Totaal (n= 510; 100.0%)	159 (31.2%)	228 (44.7%)	72 (14.1%)	36 (7.1%)	15 (2.9%)

Hoe meertaligheid benutten en erkennen?

Wat is nodig?

Beleid in het hoger onderwijs met concrete praktijken/werkvormen om meertaligheid te erkennen en benutten, met name voor niet-talige studies

- Als kapstok *talensensibilisering* en *functioneel meertalig leren*
- Voorbeelden vanuit basis- en voortgezet onderwijs vertalen

Welke kansen liggen er?

Talensensibiliserend model (erkennen)

Voorbeelden

- Aanwezigheid van talen in het gebouw (schriftelijke en mondeling (!))
- Dag van de moedertaal – structureel..
- Studenten geven taal- en cultuurcursus in eigen taal
- Documentaire over taalleerervaring (VU language stories)
- Welkomstfilmpje maken met HeyGen

Bij opleiding:

- Taalbiografie (welke talen geleerd, welke houding tov talen en taalleren)

Samen ideeën genereren

Talensensibiliserend model (erkennen)

Vul de voorbeelden aan (www.menti.com):

Welke kansen liggen er?

Functioneel meertalig model (erkennen en benutten)

Voorbeelden

- (delen van) teksten eerst in moedertaal laten lezen en daarna in het Nederlands
- Vrij lezen bevorderen in meerdere talen
- Instructie/uitleg met HeyGen
- Studenten leren omgaan met AI-tools die begrip van studieteksten ondersteunen, bijv:
 1. NotebookLM – podcast van studietekst, vragen bij studietekst, flitskaarten bij studietekst
 2. Immersive reader (in word) – begrip van studieteksten (met vertalingen)
 3. AI-assistent in adobe
 4. Oortje met vertaling naar moedertaal (?)

Let wel: vertalen ≠ taalverwerving → consolideren via receptie en productie blijft nodig!

Samen ideeën genereren

Functioneel meertalig model (erkennen en benutten)

Voorbeelden

Bedankt voor jullie aandacht!

Mail: c.j.m.welie@vu.nl

OPeRA (Onderwijspartners Regio Amsterdam en omstreken)
is een samenwerking van Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Inholland,
Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam.

Alle partner vo-scholen in
Noord-Holland en Flevoland